

Det er imidlertid som bekendt en stor Fejltagelse, at Akademiets Stilling er uden Vanskeligheder. Stiftelsens Indtægter er ganske vist store, men Udgifterne er ogsaa saa betydelige, at det kun er med Nød og neppe, at de kan bæres. Over Halvdelen af Akademiets Indtægter afgives til Formaal, der er Stiftelsens egentlige Virksomhed uvedkommende, idet navnlig aarlig ca. 330,000 Kr. udredes som Tilskud til Realskoler m. m. eller til Videnskab og Kunst i Almindelighed. I en Aarrække har Akademiets Regnskaber derfor endog hovedsagelig fremvist Underskud. I de 10 Aar fra 1905—06 til 1914—15 har saaledes kun to Aar, nemlig 1905—06 og 1913—14, givet Overskud, medens de andre 8 Regnskabsaar har givet Underbalance, saaledes at Gennemsnitsregnskabet for de nævnte 10 Aar udviser et Underskud paa ca. 19,000 Kr. aarlig. At denne Kendsgerning opfordrer til den yderste Forsigtighed, er indlysende, og det behøver efter alt det foran udviklede ingen yderligere Begrundelse, at en Afløsning maa anses som utilraadelig. Ogsaa overfor Statskassens Interesser viser det anførte, at en Forringelse af Stiftelsens Ydeevne er mislig, thi det er klart, at en Nedgang i Akademiets økonomiske Kraft vil føre til, at Statskassen maa overtage en Del af de Byrder, som Akademiet hidtil har baaret for den.

Som foran antydet kan det antages, at det foreliggende Andragende er fremkaldt ved den Usikkerhed, Fastsættelsen af Kapitelstaksten for 1914 har vakt til Live. Denne Usikkerhed kan formodes nu til Dels at være svundet, og det kan maaske i det hele antages, at største Parten af Arvefæsterne, naar alt kommer til alt, vil foretrække at forblive i Arvefæsteforholdet, i hvert Fald hvis Afløsningen skulde ske efter Gennemsnittet af de sidste 10 Aars Kapitelstakster, og Fordringen herpaa maatte vel dog under alle Omstændigheder opretholdes fra Lovgivningsmagts Side. Afviklingen vil nemlig foruden den eventuelle Merudgift til Forrentning og Amortisation medføre en Del Besvær og Ulejlighed — maaske ogsaa særlige Udgifter i Anledning af Ombytningen i Prioritetsforholdene —, og dertil kommer det for Arvefæsterne ugunstige Forhold, at Stiftelserne og navnlig Sørø Akademi, naar en Afgiftsafløsning maatte indtræde, naturligt vil føle sig løste fra det patriarkalske Forhold, hvori de hidtil har staaet til Bønderne paa de gamle Godser. Foruden at Akademiet ved Tilskud til Sorøegnens landøkonomiske Selskaber og ved Lønningsbidrag til Lærerembederne paa det tidligere Gods har ydet Sorøegnen sin Støtte, har man ogsaa ved Meddelelsen af Laan til Sognekommuner og Prioritetslaan i faste Ejendomme taget særligt Hensyn til Befolkningen paa Arvefæstegodset, saaledes at denne til en vis Grad fortrinvis har kunnet komme i Betragtning. Ved Ophævelsen af det nuværende historiske Baand mellem Stiftelserne og Afgiftsyderne vil Grunden til at tage Hensyn af den paagældende Art formentlig i det væsentlige falde bort. For Afgiftsyderne synes i Virkeligheden Sagen, bortset fra de foreliggende ekstraordinære Forhold, alt i alt kun at have ringe Betydning. I Stedet for den afløste Afgift vil jo Kreditforeningslaan eller anden sekundær Prioritet rykke ind paa den ledigblevne Plads.

Det er lejlighedsvis for Kvæsturen blevet fremført, at Kapitelstaksterne paa Korn overhovedet ikke egner sig til at være Grundlaget for Afgiftsbetaling, idet det efter Nutidens Forhold i langt mindre Grad er Kornpriserne end andre Priser, navnlig Salgsværdien af Smør, Flæsk m. v., der er bestemmende for Landbrugets Ydeevne. Dette kan formentlig være rigtigt nok, men fra Universitetskvæsturens Side er der heller ikke noget til Hinder for en Regulering af Værdimaaleren for Afgiften i Overensstemmelse med Tidens Krav; for Kvæsturen er Hovedsynspunktet blot det, at man ikke bør opgive den i Jorden sikrede vedvarende Afgift. Overfor Afgiftsyderne, der har betalt deres Ejendomme under Hensyn til derpaa hvilende Hæftelser, er det ingen Uret at fastholde Kravet om Afgifternes Vedbliven, men for Stiftelserne er det som paavist af overordentlig Betydning at blive ved det gamle, om end der maaske kunde blive Tale om en forbedret Form for Ydelsens Beregning. Med Hensyn til dette sidste Punkt mener man det imidlertid for Øjeblikket ufornuddent at komme nærmere ind paa Sagen, ligesom man heller ikke i denne Skrivelse skal stille noget Forslag om Gennemførelsen af den i den medfølgende Skrivelse af 23. April d. A. fra Godskontoret i Sorø antydede Ordning, hvorefter Afgifter af Ejendomme, der udparcelleres til bymæssig Bebyggelse, skulde kapitaliseres og indbetales. En saadan Ordning kan